

NORSK
REDAKTØRFORENING

Til

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 2023-01-10

Deres ref: 22/4461-

Høring – gjennomføring av endringsdirektivet til AMT-direktivet mv.

Norsk Redaktørforening (NR) er en landsomfattende sammenslutning av redaktører i alle typer medier. Vi har for øyeblikket rundt 800 medlemmer. Ytringsfrihet, informasjonsfrihet og redaksjonell uavhengighet er blant våre viktigste arbeidsområder.

Vi viser til høringsbrev av 16. september 2022, samt epost fra seniorrådgiver Harald Høyby av 12. desember, med tilståelse av utsatt høringsfrist til 10. januar 2023.

Vi vil gjerne kommentere spørsmål knyttet til ytringsfrihet, redaksjonell frihet og uavhengighet, redaktøransvar og kildevern. Innledningsvis vil vi komme med noen overordnede og prinsipielle betraktninger knyttet til direktivet. Deretter vil vi oppsummere våre konklusjoner, før vi tar for oss de konkrete forslag og endringer som lanseres – i den rekkefølge som høringsnotatet legger opp til.

1. Noen overordnede betraktninger

AMT-direktivet regulerer en rekke forhold knyttet til innhold og markedsføring av levende bilder i kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester. Formidling av levende bilder, i ethvert medium og på enhver plattform, vil i utgangspunktet være beskyttet av ytringsfriheten, slik den er regulert i EMK artikkel 10:

«Enhver har rett til ytringsfrihet. Denne rett skal omfatte frihet til å ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer uten inngrep av offentlig myndighet og uten hensyn til grenser.

Denne artikkel skal ikke hindre stater fra å kreve lisensiering av kringkasting, fjernsyn eller kinoforetak.»

Adgangen til å kreve «lisensiering av kringkasting, fjernsyn eller kinoforetak» innebærer ikke at det er fri adgang til å legge andre begrensninger på det materielle innholdet i det som formidles gjennom levende bilder enn gjennom andre formidlingsformer. Særregelen ble tatt inn i EMK artikkel 10 på grunn av det man den gang betraktet som helt særegne sider ved det å drive systematisk formidling av levende bilder, ikke minst med hensyn til krav til tekniske anlegg og frekvenser.

Selv om lisensiering og konsesjoner for kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester innebærer en form for positiv diskriminering, ved at noen gis et privilegium, mener vi det er åpenbart at man heller ikke for disse formidlerne av informasjon kan stille andre krav til det materielle innholdet i det som formidles, enn hva som gjelder for andre nyhets- og informasjonsformidlere. Det vil si at eventuelle begrensninger som legges på innholdsformidlingen må tilfredsstille kriteriene i EMK artikkel 10, andre ledd:

Fordi utøvelsen av disse friheter medfører plikter og ansvar, kan den bli undergitt slike formregler, vilkår, innskrenkninger eller straffer som er foreskrevet ved lov og som er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, territoriale integritet eller offentlige trygghet, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, for å verne andres omdømme eller rettigheter, for å forebygge at fortrolige opplysninger blir røpet, eller for å bevare domstolenes autoritet og upartiskhet. (vår understrekning).

Det er altså i utgangspunktet krav om at eventuelle begrensninger i den frie informasjonsformidlingen må være «nødvendige i et demokratisk samfunn». Vi mener direktivet utfordrer dette kravet på enkelte punkter.

Generelt er det Norsk Redaktørforenings syn at staten og offentlige myndigheter i minst mulig grad bør begrense adgangen til å drive fri informasjonsformidling, og at konsesjoner og lisensiering kun bør gjennomføres der hvor det er tekniske begrensninger som gjør det nødvendig. Generelt bør begrensninger og/eller krav når det gjelder innhold være mest mulig teknologinøytrale og så få og så presise som mulig. Vi vil derfor sterkt advare mot alle former for regulering av det materielle innholdet i kringkasting eller audiovisuelle bestillingstjenester som går lenger enn hva lovverket ellers sier.

For Norsk Redaktørforening er det, naturlig nok, vesentlig å hegne om de redaktørstyrte mediernes funksjon og posisjon. Da kan det være krevende å skulle ta inn de audiovisuelle bestillingstjenester generelt under det samme regelverket. De redaktørstyrte mediene, også de som driver med kringkasting,

er i Norge både regulert og beskyttet av medieansvarsloven. Det er ikke rene delingsplattformer, som for eksempel Youtube.

Vi er generelt av den oppfatning at man i større grad enn i dag bør understreke viktigheten av at alle tiltak må avveies og vurderes opp mot ytrings- og informasjonsfriheten. På norsk hånd bør medieansvarsloven og særlig selvdømmeordningen fremheves.

Vi er generelt opptatt av at overnasjonalt regelverk, som i seg selv er krevende på dette området, ikke bidrar til å svekke ordninger som fungerer godt, og juridisk rammeverk som gir frie, uavhengige medier god beskyttelse mot innblanding i redaksjonelle anliggender.

2. Våre hovedkonklusjoner og synspunkter

- Vi mener det ikke er behov for ytterligere selvregulering eller samregulering.
- Vi mener det ikke er behov for ytterligere lovregulering eller lovendringer for å hindre ytringer som oppfordrer til hat, vold eller terrorisme.
- Vi mener begrepet «universell utforming» bør erstattes med «tilgjengelighet», og vil ellers advare mot å fremme pålegg på dette området som bryter mot prinsippene om frihet til selv å velge form på frie ytringer.
- Vi mener områdene sponing og produktplassering egner seg dårlig for lovregulering, og at dette primært er et spørsmål om mediernes troverdighet, noe mediene selv må ta ansvar for. Reglene og terminologien fremstår dessuten som en noe arkaisk.
- Vi mener Medietilsynet ikke kan ha ansvaret for utforming av retningslinjer for fremheving av europeiske verk, og at regelverket i seg selv er problematisk i forhold til redaktøransvaret.
- Vi mener kriteriene for iverksetting av tiltak for «å beskytte allmennheten mot oppfordringer til vold eller hat», er utvidet på en måte som bryter med alminnelige prinsipper for ytringsfrihet.
- Vi mener kildevernet må tas inn som ett av unntakene fra prinsippet om Medietilsynets tilgang til informasjon fra mediehusene.
- Vi støtter tanken om at statene må bidra til økt kritisk medieforståelse i befolkningen.

3. De konkrete forslagene/endingene

3.1 – Definisjoner – høringsnotatets hovedpunkt 4.

Vi har for så vidt ingen sterke synspunkter på de definisjoner som i dag fremgår av kringkastingsloven, eller departementets vurderinger. Vi vil imidlertid, i likhet med blant andre TV 2, stille spørsmål ved om det ikke vil være naturlig å gi en tydeligere og innledende beskrivelse av hva loven skal omfatte. Utfordringen ved å ta inn audiovisuelle bestillingstjenester i det samme regelverket, er som nevnt

ovenfor, at en stor del av disse ikke vil forholde seg til det samme ansvarssystemet som de redaktørstyrte mediene. Faren er, som vi kommer tilbake til, at man risikerer å regulere også de redaktørstyrte mediene strengere enn hva dagens regelverk strengt tatt legger opp til, når man skal fange opp også de audiovisuelle bestillingstjenestene.

For øvrig vil vi til dette kapittelet kort bemerke at vi mener definisjonen av «sponsing» med fordel kan strammes inn noe. I dagens § 3-4 i kringkastingsloven heter det:

Med sponsing menes ethvert bidrag til produksjon eller sending av program fra en fysisk eller juridisk person som selv ikke tilbyr programmet eller er engasjert i produksjonen, med sikte på å fremme sponsors navn, varemerke, omdømme, virksomhet, produkt eller tjeneste. (vår uth.)

Vi mener strengt tatt at formålkravet i siste ledd av setningen kan kuttes. Også økonomiske bidrag som er gitt av for eksempel ideologiske eller andre ikke-kommersielle hensyn, sågar av de rene filantroper, bør omfattes av begrepet, dersom man nå skal holde seg med det. Poenget, i det minste i en presseetisk sammenheng, er hvorvidt det er utenforstående – uavhengig av motiv – som har bidratt til produksjonen. Poenget er at publikum, uavhengig av bakgrunnen for bidraget, skal ha kunnskap om forhold som kan påvirke deres egen vurdering av innholdet.

3.2 – Selvregulering og samregulering – høringsnotatets hovedpunkt 5.

Departementet redegjør innledningsvis for at direktivet ikke forplikter medlemsstatene til å opprette ordninger med selvregulering eller samregulering, men at det kun foreligger en oppfordring om å vurdere «hensiktsmessigheten» ved slike ordninger.

Norsk Redaktørforening vil minne om at Norge har et av verdens best fungerende (kanskje sågar det aller beste) selvreguleringssystemer når det gjelder redaktørstyrte medier – inkludert kringkasting. Presse Faglige Utvalg (PFU) nyter stor tillit. De politiske myndigheter viser ofte til selvdømmeordningen som begrunnelse for hvorfor man ikke trenger å videreutvikle lovverket. I Prp 31 L (2019-2020), punkt 18.5, om medieansvarsloven, skriver for eksempel departementet om sitt forslag om å oppheve den lovfestede imøtegåelsesretten i daværende § 270 i straffeloven, med henvisning til at paragrafen var lite brukt og ikke resulterte i domfellelser:

«Dette tyder også på at selvreguleringen fungerer godt. Den som krever faktiske opplysninger beriktiget og som ikke får kravet oppfylt i det aktuelle mediet, vil normalt klage til Pressens Faglige Utvalg, og ikke kreve sine rettigheter håndhevet gjennom domstolene. Dette må også anses å være betydelig mindre ressurskrevende for samfunnet og den enkelte.»

Og videre, samme sted:

«Et straffeansvar vil være en sterk inngripen i redaktørens redaksjonelle uavhengighet. Det må antas at en slik vegring fra redaktørens side normalt vil være godt forankret, i lys av de presseetiske reglene som gjelder på området og som håndheves strengt av PFU. Det kan også være vanskelig å se for seg hvordan bruk av en straffereaksjon her kan anvendes uten at det kommer i konflikt med ytringsfriheten og det forholdsmessighetskravet som gjelder ved inngrep, jf. EMK artikkel 10 nr. 2.»

I parentes bemerket: Kringkastingslovens § 5-1 gir fortsatt en juridisk rett til å «beriktige» ved «fremsettelse av uriktige faktiske opplysninger» som innebærer at en fysisk eller juridisk person har fått sine «rettmessige interesser (...) krenket». Bestemmelsen er, ifølge departementet, vanskelig å fjerne, nettopp på grunn av de forpliktelsene som ligger i det gjeldende AMT-direktivet.

Dette viser til fulle hvor krevende det er med overnasjonal regulering dette området. I Norge har bransjen utviklet et selvreguleringsystem som «alle» er enige om fungerer utmerket. Samtidig må en bestemt kategori av de redaktørstyrte mediene forholde seg til lovregler som ikke gjelder for de øvrige mediene. Dette gir en lite konsistent og ikke spesielt logisk lovgivning. Det møter heller ikke prinsippet om at reguleringer på ytringsfrihetsområdet bør være så få og små som mulig.

Vi viser også – som departementet – til det såkalte Medieansvarsutvalget, som i sin utredning, NOU 2011:12, sier blant annet følgende:

«Det er liten tvil om at PFUs og Presseforbundets arbeid opp gjennom årene har hatt en vesentlig og positiv betydning for yrkesetiske holdninger og praksis i de journalistiske mediene. Mediebransjen har en egeninteresse i å fremheve selvdømmeordningen og argumentere for dens effektivitet. Å fremstå med en tillitvekkende yrkesetikk er en viktig del av journalistenes profesjonsbygging.»

Vi mener det ikke er behov for ytterligere selvregulering eller samregulering på kringkastingsområdet, med mindre dette kommer som et klart uttrykt ønske fra aktørene på dette området.

3.3 – Innhold som oppfordrer til vold, hat eller terrorisme – høringsnotatets hovedpunkt 7

I forslaget til ny artikkel 6 i direktivet (uoffisiell norsk oversettelse) heter det:

«Med forbehold for medlemsstatenes forpliktelse til å respektere og verne om menneskets verdighet skal medlemsstatene på hensiktsmessig måte sørge for at audiovisuelle medietjenester som leveres av tilbydere av medietjenester under deres jurisdiksjon, ikke inneholder noen

- a) oppfordring til vold eller hat rettet mot en gruppe mennesker, eller et medlem av en gruppe, av en av årsakene nevnt i artikkel 21 i pakten,
- b) offentlig oppfordring til å begå en terrorhandling som fastsatt i artikkel 5 i direktiv (EU) 2017/541.»

Om dette skriver departementet i høringsnotatet:

«Kultur- og likestillingsdepartementet legger til grunn at oppfordringer til vold eller hat som omfattes av artikkel 6 i all hovedsak er straffbare etter norsk lov. I tillegg foreligger det annet regelverk, offentlige virkemidler og selvregulering som også bidrar til å sikre at fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester under norsk jurisdiksjon ikke inneholder oppfordringer til vold eller hat. Etter departementets vurdering er gjeldende norsk rett derfor i samsvar med forpliktelsene i artikkel 6.»

Dette er en vurdering vi deler fullt ut. Straffelovens bestemmelser på dette området, i hvert fall når det gjelder trusler (straffelovens § 263) og oppfordringer til kriminelle handlinger (inkludert vold) (straffelovens § 183) er ganske tydelige og byr ikke i særlig grad på vanskelige grenseoppganger. Noe mer komplisert er det når det kommer til hatefulle ytringer (straffelovens § 185). Paragrafen er i seg selv problematisk fordi den både er språklig arkaisk, fordi den åpner for betydelig grad av skjønn, og fordi den per i dag gir uttrykk for en strengere rettstilstand enn hva vi kan lese ut den etter hvert betydelige rettspraksis som foreligger.

Norsk Redaktørforening er generelt av den oppfatning at regulering av ytringer i minst mulig grad bør skje gjennom lovverket, og aller minst gjennom straffeloven. Ytringer bør i hovedsak møtes med ytringer. I tråd med de prinsippene som er redegjort for ovenfor har mediebransjen på den annen side sørget for at også forhold som rammes av straffelovens bestemmelser vil omfattes av det etiske regelverket. I den forbindelse er det også viktig å minne om at selv om lovverket og det etiske regelverket (Vær Varsom-plakaten) ikke bygger på de samme kriteriene og trekker de samme grensene for hva som er akseptabelt, så er det godt grunnlag for å konkludere med at selvdømmeordningen for alle praktiske formål er strengere enn lovverket og domstolene.

Departementet viser til to punkter i Vær Varsom-plakaten som kan «ramme» oppfordringer til hat eller vold: punkt 1.5 om pressens plikt til å beskytte mot overgrep, og punkt 4.3 om å vise respekt for menneskers egenart og identitet, privatliv, etnisitet, nasjonalitet og livssyn. Nå er det uhyre sjelden at medier blir felt på punkt 1.5, i og med at dette primært er en «faneparagraf» som sier noe om pressens samfunnsoppdrag mer overordnet. Punkt 4.3 er mer relevant, men også der er det få fellelser i PFU, fra 0

til seks per år de siste syv årene. Det er, etter vårt syn, en klar indikasjon på at norske medier er uhyre forsiktige med å formidle utsagn som rammes av de forhold direktivet er ment å forhindre.

En sak som illustrerer hvor strenge (noen vil kanskje si for strenge) PFU er på dette området ([PFU-sak 2019-070](#)) gjaldt et leserinnlegg i Fjordenes Tidende, et innlegg hvor «somaliske folkegrupper» ble karakterisert som «økonomiske spekulanter» og «denne kulturelle forurensing». PFU konkluderte slik:

«Slik utvalget ser det, har skribenten brukt nedsettende ord og karakteristikk som i konteksten fremstår generaliserende overfor mennesker med somalisk bakgrunn. PFU reagerer på måten leserinnlegget omtaler enkeltpersoner på. En identifiserbar somalisk kvinne ble omtalt som «avåt», og barna hennes ble knyttet opp mot mulig fremtidig terrorisme. Etter utvalgets mening rammes slike karakteristikk av punkt 4.3 i Vær Varsom-plakaten (VVP), om å vise respekt for menneskers egenart og identitet, privatliv, etnisitet, nasjonalitet og livssyn, samt være varsom med begreper som kan virke stigmatiserende.

Fjordenes Tidende har brutt god presseskikk på punkt 4.3 i Vær Varsom-plakaten.»

Også når det gjelder spørsmålet om oppfordringer til å begå terrorhandlinger konkluderer departementet med at det ikke er grunnlag for ytterligere lovgivning. Det støtter vi fullt ut. Departementet påpeker at det er en mulig å lese en viss forskjell på direktivets bestemmelser og norsk lov når det kommer til «indirekte» oppfordringer til terrorhandlinger. Vi vil, slik vi også leser at departementet tenker, advare mot å fremme lovendringer for å tette et eventuelt «gap» her. Det er vanskelig å se for seg hvordan det skulle skje, uten at man samtidig meget raskt vil komme i konflikt med prinsippene for ytringsfrihet og meningsmangfold.

3.4 – Universell utforming – høringsnotatets hovedpunkt 9

Selv om AMT-direktivet og implementeringen av det bare berører et fåtall redaktørstyrte medier i Norge, vil vi likevel minne om at krav til såkalt universell utforming rent prinsipielt utfordrer prinsippene om ytringsfrihet og ikke minst redaksjonell uavhengighet. Dette gjelder selv om det er i alles interesse, ikke minst mediene selv, at det redaksjonelle innholdet når ut til og kan forstås av flest mulig.

Vi siterer fra den juridiske betenkning som advokatfirmaet Lund & co utarbeidet for mediebransjen i forbindelse med gjennomføring av EU-regelverk med nye krav til universell utforming av nettsted og mobilapplikasjoner i norsk rett:

«Det er sikker rett at pressefriheten etter EMK artikkel 10 og Grunnloven § 100 i utgangspunktet omfatter ikke bare en frihet til å publisere det innhold som det enkelte presseorgans redaktør anser som relevant. Den omfatter også friheten til å publisere i den form og med de virkemidler som det enkelte presseorgan ser som mest formålstjenlig.»

For egen del understreket vi følgende i vårt høringsnotat:

«Oppsummert er det altså ingen tvil om at det ansvaret som er pålagt mediets redaktør må følges av en tilsvarende frihet til å velge ikke bare hvilket innhold som skal publiseres, men også hvordan dette skal publiseres. Når ikke engang mediets eiere kan overstyre redaktøren i spørsmål som har med presentasjon av redaksjonelt materiale å gjøre, ville det være helt urimelig om myndighetene skulle kunne overstyre redaktørens beslutninger.»

Vi minner om dette fordi det er vesentlig at ikke de redaktørstyrte mediene pålegges tiltak som bryter med deres egen uavhengighet.

For øvrig vil vi støtte NRKs forslag om å endre begrepsbruken fra «universell utforming» til «tilgjengelighet» og med den samme begrunnelse som NRK fremfører. «Universell utforming» indikerer at det lages én versjon som alle må forholde seg til og som tilfredstiller alle ulike behov. Det høres ikke formålstjenlig ut.

3.5 – Reklame, sponning og produktplassering – høringsnotatets hovedpunkt 10.

Vi har ingen særlige synspunkter på de såkalte grunnkravene til audiovisuell kommersiell kommunikasjon eller regler om volum, reklameavbrudd, sponsoridentifikasjon osv.

Når det gjelder sponning så har vi innledningsvis gitt uttrykk for at vi mener selve begrepet «sponning» er noe utdatert og dessuten har en forutsetning om motivasjon for sponning som etter vårt syn ikke er relevant. Det sentrale er om det redaksjonelle materialet helt eller delvis er finansiert «eksternt», altså ved bidrag fra aktører/finansielle kilder utenfor mediehuset.

Vi mener for øvrig at dette er et område som egner seg dårlig for lovregulering, både fordi det innebærer ulik rettslig regulering av ulike medier, men også fordi dette er et område som primært bør overlates til bransjen selv og det enkelte mediehus å finne ut av. AMT-direktivets regler om sponning (og kringkastingslovens tilsvarende) er et forsøk på å lovregulere forhold som handler om kringkastingsmedienes troverdighet i møte med publikum. For øvrige medier finnes det ikke noe slikt regelverk. Det er ingenting som tyder på at dette er avgjørende for hvem som nyter mest tillit.

I Vær Varsom-plakaten heter det i punkt 2.8:

«Skjult reklame er uforenlig med god presseskikk. Kommersielle interesser skal ikke ha innflytelse på journalistisk virksomhet, innhold eller presentasjon. Hvis redaksjonelt stoff er sponset, eller et program har produktplasseringer, skal dette være åpenbart for publikum. Sponning skal alltid være tydelig merket. Sponning eller produktplassering i nyhets- og aktualitetsjournalistikk eller journalistikk rettet mot barn, er uforenlig med god presseskikk. Direkte utgifter til journalistisk

virksomhet skal som hovedregel betales av redaksjonen selv. Ved unntak skal publikum gjøres tydelig oppmerksom på hva som er finansiert av utenforstående interesser.»

I dag har vi en formulering i dette punktet om nyhets- og aktualitetsjournalistikk som samsvarer med regelen i kringkastingslovens § 3-4. Norsk Presseforbund satte i 2022 ned et utvalg som skal vurdere sponsreglene, og spørsmålet om å frigjøre det etiske regelverket fra lovverket er nå oppe til debatt. Dersom det skulle skje, så vil det i så fall gi den prinsipielle forskjellen mellom mediene når det gjelder juridisk regulering et rent praktisk utslag.

Vi nevner dette fordi det illustrerer hvilket vanskelig område man nå er inne på, og at gode intensjoner og ønske om å verne og beskytte både barn og andre skadesløse seere fort resulterer i en reguleringsiver som bryter mot andre hensyn. Det er for eksempel til ettertanke at det, slik regelverket nå er utformet, vil være enklere å finansiere lettere underholdningsprogrammer enn tunge dokumentarproduksjoner. Er det meningen? Når man nå legger opp til å inkludere «dokumentarer» i forbudet mot produktplassering så er det også grunn til å spørre om man da ikke burde ha en klar definisjon av en «dokumentar» er.

Departementet begrunner begrensningen når det gjelder produktplassering i dokumentarer slik:

«Departementet anser at hensynet bak at nyheter og aktualitetsprogrammer ikke bør kunne inneholde produktplassering i hovedsak også gjelder for dokumentarer. Det må kunne stilles høye krav til journalistisk uavhengighet og integritet i dokumentarer, og seeren har gjerne en berettiget forventning om å ikke bli utsatt for kommersielle budskap.»

Vi antar at de samme hensynene ligger bak forbudet mot sponing av nyhets- og aktualitetssendinger, selv om lovverket per i dag må leses ulike veier for henholdsvis sponing og produktplassering. Sponing er generelt tillatt, med unntak for nyhets- og aktualitetsprogrammer (fremgår direkte av loven), samt barne- og ungdomsprogram (ikke kommersielle sponsorer). Produktplassering er i utgangspunktet forbudt, men tillatt «i filmer, fiksjonsbaserte serier, sportsprogrammer og lette underholdningsprogrammer med unntak av programmer som er særlig rettet mot barn», slik det fremgår av forskriften.

Utfordringen er at lovgiver (i vid forstand) tror at man kan lovregulere integritet, uavhengighet og troverdighet i medienes møte med publikum. Vi mener det til syvende og sist er redaktøren og redaksjonen som må ta kontroll på integriteten, eierne må sikre uavhengigheten og publikum avgjør uansett troverdigheten.

Derfor fremstår det også mer som en insisterende erklæring enn en rettsregel med reell kraft når det i kringkastingslovens § 3-7 heter at:

«Programmets innhold og fastsetting av sendetid skal ikke under noen omstendigheter påvirkes på en slik måte at det innvirker på ansvaret og den redaksjonelle uavhengigheten til tilbyderer av medietjenesten.»

Ansvaret kan nok lovgiver plassere, hvilket de også har gjort. Men uavhengigheten og hvorvidt redaksjonen lar seg påvirke eller ikke, er jo i praksis umulig å slå fast, uten at man da må bryte mot helt andre prinsipper igjen. Etter vårt syn er det behov for å se på både sponse- og produktplasseringsreglene med friske øyne og med det utgangspunkt at regelverket ikke primært bør stimulere til finansiering av det lødige og uvesentlige, men hvordan vi kan sikre penger til den journalistikken «alle» ønsker seg.

3.6 – Fremheving av europeisk innhold – høringsnotatets punkt 11.2

Vi merker oss at departementet mener Medietilsynet, gjennom «samregulering» med tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester skal lage «retningslinjer som beskriver ulike former for fremheving av europeiske verk og kriterier for når kravet til fremheving vil anses oppfylt.» Etter vårt syn vil dette, for de redaktørstyrte mediernes del, være å gripe langt inn i det som er et åpenbart redaktøransvar. At et statlig organ skal bedrive denne typen detaljstyring av redaksjonelle prioriteringer er åpenbart i strid med de prinsippene for redaksjonell frihet som vi ellers er opptatt av.

3.7 – Videodelingsplattformtjenester – høringsnotatets hovedpunkt 13

I likhet med NRK vil vi problematisere departementets forslag når det gjelder departementets opplegg for implementering av direktivet i forhold til videodelingsplattformenes plikt «til å iverksette tiltak for å beskytte allmennheten mot oppfordringer til vold eller hat». Departementet foreslår en ny § 5a-4 i kringkastingsloven:

*«§ 5a-4 Beskyttelse av allmennheten mot ulovlig innhold
Tilbydere av videodelingsplattformer skal treffe hensiktsmessige tiltak for å beskytte allmennheten mot bildeprogrammer, brukergenererte videoer og reklame, produktplassering og sponsing i tjenesten, som har et innhold som strider mot straffeloven §§ 136 bokstav a), 183, 185, 263 og 311, samt likestillings- og diskrimineringsloven § 13.»*

Hva som ligger i «hensiktsmessige tiltak» i denne forbindelse er uklart, men det er neppe tvilsomt at dette kan være problematisk opp mot ytringsfriheten og sensurforbudet. Verre er det at dette også i teorien vil kunne ramme innhold som redaktørstyrte medier laster opp på en slik plattform.

I tillegg kommer det forhold at departementet har valgt å legge inn likestillings- og diskrimineringslovens § 13 som mulig terskel for å iverksette tiltak som nevnt. I denne paragrafen heter det:

«Trakassering på grunn av forhold som nevnt i § 6 første ledd og seksuell trakassering, er forbudt.

Med trakassering menes handlinger, unnlater eller ytringer som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende.

Med seksuell trakassering menes enhver form for uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom.»

Og § 6, første ledd omhandler altså følgende forhold:

«Diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene er forbudt. Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk.»

Kombinasjonen av et enormt virkeområde og svært vide kriterier mener vi innebærer en uakseptabel utvidelse av grunnlaget for de omtalte tiltakene, og langt utover det strafferettslige, som burde være tilstrekkelig. For formidlingsplattformer som nettopp har som formål å formidle ytringer, også kontroversielle og muligens både «krenkende» og «skremmende» for noen, vil dette medføre en uholdbar situasjon.

3.8 Uavhengige tilsyn – høringsnotatets hovedpunkt 14.

Departementet skriver om Medietilsynets tilgang til informasjon for å kunne utføre sine tilsynsoppgaver i henhold til direktivet:

«Videre følger det av kringkastingsloven § 2-11 første ledd at enhver plikter å gi Medietilsynet de opplysninger som tilsynet krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven, mens lovens kapittel 10 inneholder en rekke virkemidler Medietilsynet kan anvende for å sikre etterlevelse av lov og forskrift, inkludert advarsel, overtredelsesgebyr og tvangsmulkt.»

Konkret foreslår departementet følgende formulering i kringkastingslovens § 2-11:

«§ 2-11 Opplysningsplikt.

Enhver plikter å gi Medietilsynet de opplysninger som tilsynet krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven eller for å kunne oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor en fremmed stat eller internasjonal organisasjon. Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist. Opplysningsplikten etter første ledd går foran taushetsplikt som følger av lov, pålegg eller avtale. Dette gjelder likevel ikke opplysninger, dokumenter eller annet som er omfattet av

taushetsplikt som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, med unntak av § 118 første ledd første punktum. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om opplysningsplikten, herunder om hvem som er omfattet av opplysningsplikten og hvilke opplysninger som kan kreves.»

Vi velger å tro at det er en ren inkurie at ikke straffeprosesslovens § 125 også er nevnt i opplistingen over unntak. Det ville være mer enn underlig dersom ikke mediernes kildevern skulle beskyttes i en lovgivning som har som overordnet mål å sikre frie medier og fri journalistikk.

3.9 Kritisk medieforståelse – høringsnotatets hovedpunkt 17.

Etter vårt syn peker høringsnotatet og direktivet på et meget viktig poeng i utviklingen av demokratiet og medieforståelsen de aktuelle landene. Vi vil sterkt oppfordre departementet, og andre myndigheter, om å aktivt følge opp dette, og bidrar selvsagt gjerne med innspill til hvordan vi kan øke den kritiske medieforståelsen hos publikum. Vi nevner også at mediene selv, og medieorganisasjonene stadig har dette på dagsorden, ikke minst betydningen av åpenhet om redaksjonelle prosesser, prioriteringer og prinsipper, og tydeliggjøringen av hva det innebærer å være et redaktørstyrt, journalistisk medium.

3.10 Listeføring av begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning – høringsnotatets punkt 18.

Departementet foreslår å legge til VM i fotball for kvinner og EM i fotball for kvinner til listen over begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning og som dermed skal sendes på kanaler «som mottas av en betydelig del av seerne på vederlagsfritt fjernsyn.»

Vi har ingen merknader til dette.

for Norsk Redaktørforening

Reidun Kjelling Nybø
generalsekretær

Arne Jensen
seniorrådgiver